

In de etalage

Stadsgehoorzaal

Het tijdperk Corona: de tragedie van een theater

door Bas Nijhof

De lampen houden - roerloos hangend in hun aluminium truss - de schijn op. Het podium ligt er donker en verlaten bij. De stoeltjes staan stijf opgeklapt in hun rijen. Het enige dat deze dagen uitgekapt is, is de toeschouwer: er valt immers niets te applaudisseren. Hoe mooi de schouwburg ook is: zonder reuring is zij een edelsteen zonder glans, een ongekuste schone slaapster, een relik dat herinnert aan betere tijden. Zonder bezoekers en makers binnen de muren is het theater ontzield. Ik zoek de mensen op die straks aan de basis staan van haar reanimatie wanneer ze heropent: de krachten achter de Stadsgehoorzaal en die van productiehuis Vuur & Vlam, dat kantoor houdt tussen haar steunbalken. Al sinds maart 2020 zweven zij allen tussen hoop en vrees.

De aankondiging

Begin 2020 neemt Ferry Knol, verantwoordelijk voor de horeca rond de voorstellingen, kennis van Covid-19: 'Op het journaal hoorde ik over China. Ik dacht: als het hier komt dan moeten we misschien wel een avond of een heel weekend dicht.' Op 12 maart volgt de persconferentie van minister-president Rutte. Ferry bekijkt hem gezamenlijk met collega's op kantoor.

Directeur Jelle Wouda neemt kennis van de maatregelen en sluit de deuren voor het publiek. 'Het was een vreemde gewaarwording. Het jaar was volgeboekt met producties - ook eigen - tot aan juni. We gingen 2020 voortvarend van start: zowel qua bezoekersaantallen als financieel lagen we op koers voor het realiseren van ons beste jaar ooit.' Wouda ziet zich gedwongen de voorstellingen te verschuiven naar twee maanden later.

De eerste die denkt dat het weleens wat langer kan gaan duren is Larz Kemper, hoofd Techniek: 'Ik had wel het gevoel van "het waait wel weer over", maar dacht al gelijk in een tijdsbestek langer dan twee of drie maanden.' Hij krijgt als hoofd BHV als vanzelf de pet Corona-coördinatie op, voor de mensen die nog aan het werk zijn en bijvoorbeeld repeteren. 'Jij wordt ver-

De Stadsgehoorzaal maakt van de nood een deugd door verbouwingsplannen naar voren te halen.

Foto Larz Kemper.

ondersteld de regeltjes te kennen. Af en toe voel je je net een politieagent.’ Germa Scholten en Marjan Hommes van Vuur & Vlam moeten zich beraden op een handvol projecten waaronder musical *Pippin*. Germa: ‘Ik had in maart nou niet het idee dat we in mei niets meer zouden kunnen doen.’ Marjan merkt het eerst vooral privé: een geplande vakantie naar Suriname wordt omgeboekt naar Schiermonnikoog; uiteindelijk blijkt het daar nog rennen voor de avondmaaltijd, aangezien de keuken van het restaurant gedwongen sluit.

Verstrekkende gevolgen

In eerste instantie poogt directeur Jelle Wouda het programma van de maanden maart en april om te boeken naar mei en juni: een proces dat tot op vandaag gaande is, al verschuiven sommige voorstellingen inmiddels zelfs van seizoenen. Sindsdien bestaat zijn werk uit het zoeken naar andere inkomstenbronnen, zoals subsidies. De gemeente toont zich coulant in het afrekenen op de prestatiedoelstellingen, maar de schade is aanzienlijk: inmiddels zijn er meer dan honderd voorstellingen geschrapt.

Door het wegvallen van de producties komen tien horecamedewerkers voor

een groot deel thuis te zitten. De Stadsgehoorzaal komt hen financieel tegemoet. Horecamedewerkers Laurens Dubbink en Ferry Knol maken zich in de tussentijd op andere wijze nuttig in het pand. Zes freelancers in de techniek zien hun werkzaamheden wegvallen. Alleen Larz Kemper en Kevin Bremer zijn in dat veld nog structureel actief.

Eigen productie *Pippin* valt weg voor 2020. Voor Vuur & Vlam vervallen ook producties op Bevrijdingsfestival Overijssel en de plechtigheid op 4 mei in de Bovenkerk. Ook sleept de dansvoorstelling *Born Identity* zich van vervallende premièredatum naar vervallende premièredatum.

‘Elk nadeel heb zijn voordeel’

Of het nou Cruijff of Van Hanegem was die het stelde, ook voor deze gebeurtenis geldt dat het vervelende onbedoeld voordelen met zich meebrengt. Zo ontstaan er in de agenda vervroegd openingen voor werkzaamheden die anders wellicht vervelende gevolgen hadden gehad voor bezoekers. Ook worden slachtoffers gedwongen creativiteit aan te wenden. Dit leidt tot onverwachte initiatieven en soms onvoorziene vormen van zelfontplooiing.

Vuur & Vlam zoekt in de beperkingen naar ruimte voor initiatieven en wordt daarbij gesteund door een balkonscène-subsidie. Ook worden er avontuurlijke manieren van dineren onderzocht.

In het theater wordt een plan voor verbouwing naar voren getrokken. Daarin worden aanpassingen getoetst aan de Coronawetgeving; daarvoor kreeg de Stadsgehoorzaal gelden van het Kickstart Cultuurfonds. De keuken en opslag van de horeca worden verplaatst naar de plek waar nu de toiletten zijn gesitueerd. Die moeten dus elders een plaats krijgen. ‘Ik heb twee linkerhanden, maar nu sta ik ineens met een bril en gehoorbescherming op met een klopboor stukken uit een muur te drillen.’ Aldus hoofd Horeca Ferry, die in weinig oogt als een bouwvakker. Ook Laurens steekt de handen uit de mouwen.

Het lege theater biedt volgens Wouda ook ruimte aan het korter maken van de liggende wensenlijst en periodiek onderhoud. Bovendien is er tijd om potentiële samenwerkingen te onderzoeken met andere theaters die in hetzelfde schuitje zitten door bijvoorbeeld het ontwikkelen van gezamenlijke producties. Of zo een samenwerking dit of volgend jaar al vruchten draagt zal de tijd leren.

Zolang het virus ongecontroleerd rondwaart is de toekomst onzeker. Tot die tijd blijft het podiumlicht uit en zijn het donkere tijden in het theater.